

Željko Perić: Vlada ne smije postati glavni poduzetnik i poslodavac

Konzultant o poslovnoj klimi u Hrvatskoj

5. travnja 2012 07:20

Napisao: Branko Podgornik

Važno je da se u realizaciju novoga investicijskog vala maksimalno uključi privatni sektor, pri čemu ćemo se morati pomiriti s činjenicom da će, zbog financijske iscrpljenosti većine hrvatskih poduzeća, dosta prilika dobiti inozemni investitori



Hrvatska i Europa klize u novu recesiju, pa mnogi ekonomski stručnjaci i poslovni ljudi ističu da Vlada mora poboljšati poslovnu klimu i olakšati domaća i strana ulaganja. S time se slaže i Željko Perić, vlasnik i direktor konzultantske tvrtke Caper iz Zagreba, koji smatra da bi inozemna ulaganja trebala privlačiti i sama hrvatska Vlada putem izravnih kontakata s vladama drugih država, primjerice Njemačkom.

Inozemna ulaganja u Hrvatsku proteklih su nekoliko godina drastično pala. Kako to tumačite? Jesu li razlog tome preopterećenost gospodarstva porezima i doprinosima te složen postupak za otvaranje poduzeća?

– Razina direktnih stranih ulaganja je u posljednje tri godine višestruko niža od prosjeka prijevratnih godina. Razlozi su dijelom naši, interni, a dijelom i rezultat ponašanja investitora u

kriznim vremenima. Interni razlozi su uglavnom poznati. Mi jednostavno nismo učinili poslovno okruženje dovoljno atraktivnim i sigurnim za ozbiljne ulagatelje. Kombinacija ukupnog opterećenja proizvodnog outputa i koruptivnih elemenata na različitim razinama vlasti odbijala je većinu ozbiljnih investitora. Među vanjskim razlozima koji utječu na smanjenje razine ulaganja u vrijeme krize dominira oprez investitora i smanjena mogućnost financiranja novih poslovnih pothvata. Kombinacija ovih čimbenika rezultirala je padom direktnih stranih ulaganja, s više od četiri milijarde eura u 2008. godini na prosjek od oko 500 milijuna eura u zadnje dvije godine.

Kapital je izbirljiv

Kako to da su inozemni trgovački lanci, usprkos preprekama za strana ulaganja, otvorili tako mnogo trgovačkih centara, pa se naša zemlja, prema površini njihovih prodajnih prostora po stanovniku, približava europskom prosjeku?

– Veliki trgovački centri zasnivaju svoje planove širenja na specifičnim kriterijima koji uzimaju u obzir broj i platežnu sposobnost stanovnika, dosegnutu razinu promjena potrošačkih navika, postojeću pokrivenost tržišta već sagrađenim »kvadratima« i njihovom strukturom. Čini se da su u vrijeme donošenja odluka o gradnji novih centara, mnogi računali na iste buduće kupce i ne vjerujem da će opstati svi izgrađeni centri i centri čija je gradnja u tijeku.

Već sada svjedočimo otežanom funkcioniranju, pa čak i gašenju nekih centara. Opstat će oni koji budu nudili najbolje sadržaje na najboljim mikro lokacijama i konstantno radili na unapređenju kvalitete svoje ponude. Osobno mi je žao vidjeti kako intenzivna gradnja velikih trgovačkih centara oko Zagreba ubija dućane u centru grada koji zjape prazni, čime grad gubi dio svoje atraktivnosti i šarma.

Vlada tvrdi da će poboljšati poslovnu klimu. U kojoj će to mjeri poboljšati inozemna ulaganja, osobito u otvaranje poduzeća za proizvodnju finalnih proizvoda za tržište, u ono što Hrvatskoj najviše treba?

– Poslovna klima se ne može promijeniti preko noći. Ona se mora kontinuirano graditi i unapređivati. Ključni elementi, kao što su porezna politika i poticaji, sudska praksa, radno pravo, moraju biti razumljivi i ne bi trebali trpiti česte promjene. Ne možemo reći da se nije ništa napravilo na pojednostavljenju procedura, smanjenju nameta, smanjenju korupcije i boljem funkcioniranju pravosuđa. Međutim, kapital je izbirljiv i ići će tamo gdje su ukupni uvjeti bolji, pa se zbog toga moramo uspoređivati s konkurencijom i konstantno raditi na poboljšanju svih navedenih elemenata. Ukupni uvjeti i poslovno okruženje određuje i kvalitetu kapitala koji će u zemlju doći.

Osim povećanja iznosa ulaganja jako je važno raditi i na promjeni kvalitete tih ulaganja, tj. privlačenju »green field« investitora. Za nacionalnu ekonomiju daleko su kvalitetnija »green field« ulaganja, dakle ulaganja u nova poduzeća, pogone, jer ona stvaraju nova radna mjesta, donose nove tehnologije, povećavaju izvozni potencijal zemlje. Nažalost i u vremenima prije krize, kada je prosjek stranih ulaganja bio na razini tri-četiri milijarde eura, većinu inozemnih ulaganja su činila tzv. »brown field« ulaganja, dakle ulaganja i preuzimanja udjela u postojećim poduzećima.

Propuštanje prilike

Zašto su njemačke kompanije prebacile dio svoje proizvodnje u Češku ili Mađarsku, a nisu u Hrvatsku? Je li problem u nama, ili u Nijemcima?

– The Economist je nedavno objavio rezultate analize koja uspoređuje razinu izvoza 12 istočnoeuropskih zemalja u Njemačku, iskazano kao udjel toga izvoza u BDP-u svake od tih zemalja. Češka je na vrhu te ljestvice s izvozom u Njemačku od nevjerojatnih 18,2 posto češkoga BDP-a. Iznad 10 posto su još Mađarska (15,4) i Slovačka (13,3 posto). U zlatnoj sredini su Poljska s 6,8 posto i Rumunjska s 5 posto. Hrvatska je na dnu te ljestvice s udjelom izvoza u Njemačku od samo 1,7 posto našega BDP-a. Usporedba apsolutnih iznosa još plastičnije pokazuje o kakvim se

razlikama radi. Česi izvoze u Njemačku više od 26 milijardi eura, Poljaci oko 24 milijarde, Mađari 15, a mi samo 0,8 milijardi eura. Dobar dio izvoza iz navedenih zemlja su proizvodi iz tvornica koje su podigle njemačke kompanije u tim zemljama.

Nema razloga za strah

Kako tumačite put potpredsjednika Vlade Čačića u Moskvu?

– Hrvatska je do sada, zbog održavanja dobrih odnosa s EU, na neki način opstruirala ulazak ruskog, kineskog i arapskog kapitala u Hrvatsku, a da tu političku poslušnost nije adekvatno »naplatila«. Međutim, istovremeno su i EU i SAD otvorile vrata kapitalu iz tih regija, pa nema razloga da mi i dalje ostanemo sami sa svojim strahovima. Nadam se da je nedavni odlazak potpredsjednika Čačića u Rusiju dio osmišljene strategije privlačenja ozbiljnih ruskih investitora i da će Vlada biti proaktivna i prema ostalim velikim svjetskim gospodarstvima.

Očito smo učinili nedovoljno na privlačenju investitora iz zemlje čiji poslovni ljudi cijene naše radnike, dobro poznaju našu zemlju i vole ljetovati u Hrvatskoj. Dakle, problem sigurno nije u Nijemcima već u nama. Naravno, dio prednosti ove su zemlje stekle zbog svoga ranijeg ulaska u EU i implicirane percepcije više razine sigurnosti investitora. Međutim, to ne može nikako biti naš alibi za ovako velike razlike i propuštanje prilike za daleko bolju gospodarsku suradnju sa zemljom s kojom smo imali odlične političke odnose.

Što tu Vlada može učiniti?

– Očigledno je da prethodne vlade nisu kapitalizirale dobre političke odnose s Njemačkom i s nekoliko drugih jačih gospodarstava EU. Taj primjer može poslužiti novoj Vladi kao poticaj da se napokon povežu gospodarski i politički interesi i definiraju strategije i ciljevi suradnje s ključnim zemljama EU, ali i većim svjetskim ekonomijama.

Izvući pouku

Budući da padaju ulaganja, ne samo strana, nego i domaćih poduzeća, Vlada želi povećati vlastite investicije kako bi pogurala gospodarski rast. Kakvi su izgledi za rast hrvatskog BDP-a ove godine?

– Ova Vlada ne smije ponoviti grešku nekih prethodnih i preuzeti na sebe ulogu glavnog poduzetnika i poslodavca u zemlji. Poželjno je da u teškim vremenima Vlada pokreće velike investicije u energetici i infrastrukturi, ali mora izvući pouku iz proteklog perioda kada je glavina velikih infrastrukturnih projekata financirana prekomjernim povećanjem javnoga duga. Dug je ostao, a investicije koje su njime financirane stvorit će financijske efekte i nova radna mjesta tek u jako dugom periodu.

Zato je sada važno da se u realizaciju novoga investicijskog vala maksimalno uključi privatni sektor, pri čemu ćemo se morati pomiriti s činjenicom da će, zbog financijske iscrpljenosti većine hrvatskih poduzeća, dosta prilika dobiti inozemni investitori. Toga se ne treba bojati, već projekte i natječaje osmisliti na pametan način i izabrati ozbiljne i u sličnim poslovima dokazane partnere.

Uspješnost gospodarstva ne smijemo ocjenjivati samo kroz rast BDP-a, već i njegovu kvalitetu i održivost na dulji rok. Zato u 2012. nije presudno koliko će rasti BDP, već što će se sadržajno napraviti na makro i mikro razini.

Članak je objavljen na: <http://novilist.hr/Vijesti/Gospodarstvo/Zeljko-Peric-Vlada-ne-smije-postati-glavni-poduzetnik-i-poslodavac>

Copyright © 2009 Novilist.hr. Sva prava pridržana.